

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ár 1 évre 12 — pengő.
Postatakarékpénztári csekk számla: 43.916

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVESZ IMRE. FELFÜGGSZTŐ SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: AY SANDOR.

UTÓPIA VAGY KRISZTOTÓPIA ?

Révész Imre püspök előadása a keresztyén egységtörekvésekről Debrecenben, 1943 február hó 1-én, református férfikonferencián.

(Folytatás és vége.)

Tárgyuk ki már most ezt a kérdést még jobban. Vajjon bizonyos az, amit némely oldalról olyan dogmatikus és magától értetődő szilárdsággal szoktak emlegetni, hogy *csak az egyvallású népek az igazán boldogok, erősek és szerencsések?* És hogy amely népek, nemzetek, államnak kebelében több vallás verseng egymással, annak *már ennél fogva* hátrányai vannak a történelem versenyében? Őszintén megvallva, én ezt az érvelést sem tudtam soha megérteni. Sohasem tudtam megérteni, hogy például Spanyolország, Franciaország, Olaszország — nemcsak ma, hanem 400 év óta mindig — miért tekinthetők boldogabbnak, miért szerencsésebbnek és miért erősebbnek és diadalmasabbnak, mint Anglia, mint Németország, mint az Északamerikai Egyesült Államok? Most *minden jelenlegi politikai helyzettől* tessék eltekinteni! A két csoport *történetére* tessék csak nézni. Az egyik egyvallású, mégpedig többé-kevésbé politikai erőszakkal egyvallásúvá lett nemzetcsoporthoz, a másik többvallású ország és nemzetcsoporthoz.

Sohasem tudtam továbbá megérteni azt sem, mi biztosítéka lehet egy országnak az egyvallásúságában, mégpedig a hatalmi eszközökkel is keresztül vitt egyvallásúságban az ellen, hogy az illető ország és nép nemcsak attól az egy vallástól, hanem magától az Istentől is el ne szakadjon és szembe ne forduljon a Krisztussal? Hol volt egyvallásúbb nép, mint Oroszországban? És hol támadt az első nagy kozmikus, sőt szinte apokaliptikus arányú szervezetség Krisztusnak trónjáról való ledöntésére: éppen az egyvallású, a „szent” Oroszországban!

Politikai szempontból nézni és értékelni a vallásegység és közelebbről a keresztyénegység kérdését, általában rettenetesen veszélyes dolog. Veszélyes először azért, mert ha valahol egy kicsit önálló vizsgálódással rájönnek a keresztyének ennek a jelszónak irrealitására — amit a történelem és a tapasztalat egyaránt megmutat —, akkor ez *óriási kiábrándulást eredményez.* Nem szabad olyan

jelszó hangoztatásával elindulni, amelyről középiskolás tankönyvekből meggyőződhetünk bátki, hogy — nem áll mögötte valóság. De nem kevesebb veszélyes azokra nevezve is, akik elhiszik és nem vizsgálják felül e jelszót, mert azok még előbb utóbb beleesnek abba a kísértésbe, hogy ilyen tetelt állítsanak fel: „*Nemzetünk akkor lesz erős, ha egyvallású lesz, tehát vonjuk le ennek is a következményeit: hazaáruló, aki nem akarja, hogy minden magyar katolikus legyen, vagy fordítva: hazaáruló, aki nem akarja, hogy minden magyar kalvinista legyen.*” Egy olyan jelszó, amely végkövetkeztetéseiben idevezet, szakadékok felé vezet és pontosan az ellenkezőjét éri el annak, mint amit hirdetői elérni akarnak vele.

3. Ha tehát nem szabad elsőrenden politikai célkitűzést állítanunk magunk elé és nem szabad a nemzeti egység vonalán elindulnunk ennek a kérdésnek megfogant próbálásánál, hol induljunk el? Nagyon könnyen adódik a telet: *az egyházegység* né. Nyilvánvaló, hogy a nemzeti egység csak következmény, a tulajdonképpeni cél az egyház egysége. Hogy ez aztán olyan lesz-e, ahogy Róma gondolja, vagy ahogyan az evangéliumi protestáns és görögkeleti oekumenikus mozgalmak szélső jobbszárnyának legmerészebb álmódosói kitervezték, ez nem fontos, a lényeg az, hogy egységes egyház kell: tanban, szervezetben és fegyelemben. Mikor lehet remélni, hogy ez a keresztyénség egységes csatarendben fejlődve, diadalmas ellentámadásba tud menni az istentelenségnek világszerte megszervezett rohamával szemben, és ami ennél a pillanatnyi helyzetnél is súlyosabb jelentőségű: tud diadalmas rohamra indulni az óriási pogány tömegeknek, a mohammedán és zsidó tömegeknek Krisztushoz vitelére, ha nem akkor, hogyha tanban, szervezetben és fegyelemben tökéletesen egységes lesz?

Ne felejtjük el: kétségtelen, hogy a keresztyénségnek az istentelenség szervezett rohamával

szemben való ellenállási gyengesége és a már protestáns részről is 300 éve, katolikus részről pedig a középkor eleje óta folytatott külmisziói — pogány- és zsidómissziói — munka igen gyenge eredményei nagyrészt oda vezethetők vissza, hogy a keresztyénység önmagában meg van hasadozva és nem visszönmagáról és Krisztusáról egységes képet sem a harcos istentelenség felé, sem pedig a Krisztus világosságával szemben fájdalmas sötétségbe merült pogány, mohammedán és zsidó milliók elé. Ne felejtjük el, hogy abban az Indiában, amely az egyik legrégebb keresztyén missziói terület, négy-ötszáz esztendő óta minden keresztyén felekezeti misszió legmeszebbre odáig tudott eljutni, hogy most a legújabb világkatasztrófa előtt nem kevéssel egy nagyműveltségű hindu igen felelős helyen kijelentette: „Keresztyének, tudjátok meg, a Krisztusokat vállaljuk, de liteket nem vállalunk és az egyházaitokat sem vállaljuk!”

Nem az lenne tehát a meggyógyítása ennek a szörnyű sebnek és eloszlata ennek a lesújtó szegyennek, hogyha mennél gyorsabban meg lehetne szervezni az egységes keresztyén egyházat? Akármilyen fájdalmas, de erre is meg kell tennem az Isten ígéje alapján a kritikai megjegyzéseket. Ne felejtjük el, hogy ha mi akkorra várunk győzelmet Krisztusnak és Krisztus hadseregének, amikor egy egységes keresztyén egyház lesz, akkor ez körülbelül azt jelenti, mintha ebben a mostani világháborúban azzal vigasztalnánk magunkat, hogy igen, történetnek jobbra-balra bizonyos meglepetések és eltolódások, de legyünk nyugodtak, magyarok: unokáink unokái valószínűleg meglátják a magyar ügy és a szövetséges ügy teljes győzelmét! Aki erre szánkozva vagy bosszankodva mosolyog, annak meg kell értenie, hogy ez az érvelés sem érhet sokkal többet.

Méltóztassék meggondolni, hogy a keresztyénségben a keleti egyházszakadás immár közel 900 éve tart — tulajdonképpen sokkal régebbi, de a hivatalos és végleges elszakítása az abrosznak akkor történt meg, 900 éve —, és ezt mind a mai napig nem sikerült orvosolni. Pedig minimális dogmatikai, inkább csak rituális és fegyelmi kérdésekről van szó. A nagy nyugati egyházszakadás a reformációval 400 éve tart. Bizonyos szempontból messzebb vagyunk az orvoslásától ma, mint valaha.

Sőt méltóztassék még visszább menni a történelemben. Még mielőtt az első nagy szakadás a keresztyénség első ezer évének vége felé megtörtént volna az egyház történetében, a keresztyénség már akkor sem volt egységes. Az egy hatalmas és mindinkább római és pápaivá váló egyháznak nagy boltozata már akkor sem fogott be minden kis keresztyén templomot és keresztyén kunyhót. Amint említettem, már Pál apostol kora óta megvannak a keresztyénségben a vallásfelekezeti ellentétek és ezek már az ókor és a középkor folyamán sokszor egészen mélyreható szakadásokat okoztak, amelyekről azonban a köztudat rendszerint egészen elfelejtkezik. Mert úgy van ez, mint a saját életünkkel, hogy a mostani nyomorúságban, visszatekintve a régi „békebeli” életünkre, különösen az 1914 előttire, olyan gyönyörű szép, zavartalan, rózsás színnel látjuk bevonva az egészet, mintha az elejétől-végig csupa majális lett volna. Holott aki egy kicsit mélyebben kutatja a korok életét és az önmagáét, tudja, hogy 1914

előtt is megvoltak a nemzeti és társadalmi életnek a kinjai és gyötrődései, úgy, ahogyan a magánéletnek is. Így van a keresztyénségben is; szeretjük visszavetíteni az egység képét a középkorba: milyen jó volt, amíg a keresztyének között nem volt szakadás! Pedig ez romantikus elképzelés és nem reális látás, mint ahogyan a romantika nagy európai szellemkorszakának egyik legjellemzőbb vonása volt éppen a középkori „egyházegységért” való rajongó lelkesedés.

Ha van szakadás közel 2000 esztendeje, ki gondolhat arra, hogy néhány évtized vagy néhány emberöltő alatt szanálni lehet ezt a szakadást, egy dogmát, egy szervezetet lehet csinálni, egyféle fegyelmet lehet teremteni? De vajjon szabad egyáltalán nekünk erre gondolnunk? Hiszen Isten ígéje maga figyelmeztet bennünket arra, hogy az egység lehetőségeit más úton kell keresnünk. Nem a politikai úton és nem a külsőleges egyház-egységesítés útján. Jézus a János evangéliuma 10. része 16. versében és a rész megelőző verseiben is az Ő egyetlen pásztorságáról beszél. Ezt mondja: „*Más juhaim is vannak nekem, amelyek nem ebből az akolból valók, azokat is elő kell hoznom és hallgatnak majd az én szómra.*” A mi mai „revideált” Károlyi-fordításunkban, de a régi Károlyiban is, sajnos, így van tovább: „*És lésszen egy akol és egy pásztor.*” Ezt mi éppen olyan vágyakozó szívvel szoktuk elmondani, mint a katolikusok. Ezzel szemben itt van kezembem a Biblia újszövetségi részének az eredeti görög szövege és másik oldalon a Bibliának a római katolikus egyház által a mai napig a görög szöveggel egyértékűnek, egyenlőképpen hitelesnek kijelentett latin fordítása, a Vulgata. Hogy lehetne közelre remélni az egységet, amikor itt egy alapkérdésben sajnálatos elcsúszás van. Az eredeti görög szöveg azt mondja: „*καὶ γενήσεται μίξ ποιμνῆ, εἰς ποιμήν.*” Magyarul: „*És lesz egy nyáj és egy pásztor.*” Nem is mondhat mást az a Jézus, aki megelőzőleg azt mondja, hogy *más juhaim is vannak nekem, akik más akolban vannak.* Rámutatott a jeruzsálemi zsidókra és megjelenik itt előtte a három világrészben szétszórt zsidóság és a pogányság. Nem ebből az akolból valók, de nekem ezeket is elő kell hívnom és minden akolban hallgatnak majd az én szómra és akkor „*lesz egy akol és egy pásztor.*” Lehetetlen! **Egy nyáj és egy pásztor!** Maradnak a különböző aklok a világ végéig, amíg Jézusnak az ítéletre visszajöve, nem tetszik azokat lerontani, *de valamennyi akolban lesznek nyájak, amelyek engedelmesen előjönnek Jézus hívására.* A latin fordítás szerint viszont: „*et fiet unum ovile, et unus paslor.*” Itt van a Vulgata fordítójának alapvető, és a korán érvényesülni kezdő római gondolatra nagyon jellemző elcsúszása, mert az „ovile” nem „ποιμνῆ”, a nyáj nem akol. Nem örülne egyetlen debreceni juhtartó gazda sem, ha arról akarnák őt meggyőzni, hogy ha elveszik az összes juhait, de meghagyják az aklaít, akkor is éppen olyan jó anyagi állapotban marad!

Minden felekezeti keresztyének alázzák meg tehát magukat egyformán az Isten tiszta és teljes ígéje előtt!

Milyen keresztyén egység lehetséges csupán? A politikailag végrehajtott egység? Ott van a következő példája például a spanyol történelemben, ahol az a lövészárók, amely pár évvel **előtt** Madrid utcáin

húzódott keresztül, elkezdett húzódni már Katolikus Ferdinánd és Izabella korában.

Milyen egységre van szükség? — Külső szervezeti, egyházi keretegységre? Jézus azt mondja: több akol van és egy nyáj. *Egységet a keresztyének között nem teremhet semmiféle mesterkedés, csak egyedül a Jézus Krisztushoz, mint egységüknek egyetlen biztosítékához, élő forrásához való, egyforma, hűséges, engedelmes, áldozatos és az életet is bármikor letenni kész ragaszkodásuk.*

És ez az egység vajjon csak a misztikus imaórák csöndességében kell, hogy maradjon a léleknek Krisztussal való nyájaskodásaként? Nem! *Ennek az egységnek minden pillanatban meg kell látsania a Krisztushoz tapadó egyéneknek engedelmisségében, amikor az Ő hívő szava szól, hogy érezzenek együtt, gondolkozzanak együtt, cselekedjenek együtt és különösen s z e n v e d j e n e k együtt, ha kell. A keresztyén egységnek „logikája”, az Ige szerinti egyetlen igaz értelme csak ez lehet.*

4. Hadd végezzem be két gyakorlati gondolat-tal fejtegetéseimet.

Az egyik az, hogy tehát különböző aklokban is lehetséges az egy nyáj, ha minden akolban engedelmeskednek a Krisztus hívő szavának. Mi következik ebből minden akol népére és emberi pásztoraira nézve? *Az, hogy egy nagy belső térítésnek kell megindulnia minden keresztyén földi egyházban, felekezetben és akolban.* Arra kell törekedni, hogy annak az akolnak, melynek én vagyok földi felelőse tiveletek együtt, vagy annak, amelynek másfelekezeti papok, tanítók a vezetői, felelősei, ne legyen másféle lakója, csak Krisztusnak engedelmeskedő, akinek az életében naponként megvalósul az Úr Jézus Krisztus parancsa, hogy: ha szeretsz engem, legeltesd az én bárányaimat, juhaimat. Milyen sokszor el szokták emlegetni bizonyos oldalról, hogy Krisztus megmondta (Máté 16:18): „Te Péter vagy és ezen a kősziklán építem fel az én anyaszentegyházamat.” És milyen következtetéseket szoktak levonni bizonyos oldalon ebből! Ezzel szemben milyen könnyen feledésbe megy, hogy Péternek mást is mondott az Úr: „Szeretsz engem? Legeltesd az én juhaimat, legeltesd az én bárányaimat!” (János 21:15—17.) Szeretsz engem valóban, te katolikus, te református Péter? Akkor ne az akol egységére törekedjél, ne lépj fel univerzális követelésekkel, hanem mást csinálj: legeltesd a juhaimat, a bárányaimat, akiket egy bizonyos akolban tereád bíztam.

Minden egyháznak annyi jó pontja van a keresztyén egység munkálása terén, amennyi elcsámborgott, csak névvel keresztyén tagját odaviszi a Krisztushoz. És minden egyháznak annyi rossz pontja van az egység munkálásában, amennyi lélekhalászatot folytat, más aklokba átpislogva és átnyúlva éjjelenként, amikor a „lágypásztorok” aluszhatnak, és addig, amíg onnan áthúz egyet, a magából veszni enged százat.

Az első reális út tehát a belső, nagy megtérés, a magunkéval való törődés. A másik út pedig minden egyes alkalomnak megragadása, ahol különböző aklokban egyformán hűséges, Krisztust követő keresztyénei a világ keserves adottságai és a jelen nyomorúságai között együtt mehetnek, együtt érezhetnek, együtt

gondolkozhatnak, együtt cselekedhetnek, együtt áldozhatnak, és ha másképp nem megy: együtt szenvedhetnek.

A mostani pápa karácsonyi szózatában, mint már említettem, olyan elveket fejteget, amelyekre lehetetlen azt nem mondani, hogy az útnak igen nagy részén feltétlenül együtt mehetünk vele mi reformátusok erkölcsi és társadalmi téren, sőt ha a „politika” szót kiemeljük a mindennapi alacsonyosság szűk és nyomorúságos köréből, még politikai téren is együtt mehet vele minden hitvallásos és meggyőződéses református keresztyén.

Megvan a mód, éppen itt Magyarországon is, a közös segítségben, a háborúokozta nyomorúság enyhítésében, a magyar család közös mentésében, a helyenként apadó és üszkösödő magyar néperő meggyógyítása és megtartása terén. Miért ne lehetne itt összefogni, még mielőtt megállapodhatnánk abban, hogy mi lesz azzal az ostyával az oltáron vagy a kenyérral az Úrasztalán? Hogy addig is ne lehetne együtt dolgozni erkölcsi és szociális, nemzeti téren, azt igazán nem értem.

Sőt mondok végül egy olyan alkalmat is, amelynek hallásán meg fognak sokan döbbsenni, talán botránkozni is, de nekem régen hirdetett meggyőződésem:

a nemzeti társadalom életében van egy egyszerű, elemi, sejtyszerű alkalom, ahol a keresztyén egység, a Krisztus különböző aklokba tartozó juhainak és bárányainak Krisztussal való egysége és egymással való egysége igenis megvalósulhat és ez a há z a s s á g.

Semmi sem mutatja örvénylőbben, hogy még milyen messzire vagyunk az igazi keresztyén egységtől, mint az, hogy minden erővel minden keresztyén egyháznak támogatnia kellene az olyan vegyesházasságokat, ahol különböző felekezeti, de Krisztust egyformán szerető, hűséges, keresztyének találkozhatnak, de e helyett jönnek a keresztyén egyházak és egyik a másik után perhorreszkálja, elítéli, megnehezíti, szétriasztja ezeket a házasságokat. Ezt nem pusztán egy egyháznak mondom, mert ezt mindegyik egyház csinálja, az egyik kezdte, a többi kényszerűleg utána csinálta, mi is. Pedig egészen nyilvánvaló, hogy a vegyesvallású házasság keresztyén szempontból nem veszedelmes akkor, hogyha bár különböző templomokban imádkoznak is, de imádkoznak és Krisztushoz imádkoznak és otthon is imádkoznak! Akkor veszedelmes csak, hogyha vagy az egyik vagy mindkét fél közömbös a maga vallása iránt, vagy egyenesen, „vízzel megkeresztelt” volta ellenére is Krisztus-ellenes gondolkozást vagy Krisztus-ellenes életet tanúsít. Ez csakugyan mélyen romboló! És egy hívő keresztyén családnak ilyen házasság felé engedni gyermekét nem azért nem szabad, mert az egyház tiltja, hanem mert Krisztus tiltja, Aki előtt egykor számolnia kell a gyermekéről.

De olyan vegyesházasságot akadályozni, ahol megvan a Krisztusban való összekapcsolódás lehetősége, tulajdonképpen azt jelenti, hogy minden egyéb kaput is bevágunk a „keresztyén egység” előtt. A társadalom alapja a család. Vagy itt kezdjük az egységet munkálni, vagy sehohol sem teszünk felje egyetlen lépést sem. Ha erre azt mondják, hogy ez veszedelmes utópia, erre hadd feleljem a következőket:

Utópia görög szó, magyarul azt jelenti, hogy „olyan hely, amely nincs sehol”. Utópiának tartom a keresztyén egységnek politikai úton való megvalósítását, mert egyetlen helyet sem látok, ahol politikai úton maradandó keresztyén egységet lehetett volna megvalósítani. Utópiának tartom a keresztyén egyházegységet is a szervezet, az akol értelmében, mert a történelem és a tapasztalat azt tanítja, hogy ez az út éppen olyan kevésbé járható, mint a másik, és mert a történelem vizsgálatából azt látom, hogy az egyházegység gondolatáért a római egyháznak középkori legnagyobb uralma idején is folyton kellett küzdenie kisebb-nagyobb elszakadásokkal, és az egységet maradék nélkül sohasem tudta megvalósítani.

Amit azonban az előbb hirdettem, az nem utópia, az krisztotópia. Van egy hely, ahol lehet egység: Krisztus! A „megbánás helye” (Zsidók 12:17). Krisztusnak a keresztfán értünk meghasadt szíve. Ott lehet találkozni és felerősödni a keresztyéneknek az együttes bizonyágtételre, míhelyt őket Krisztus hívja. Nem a levegőből beszéltem, amikor azt mondtam, hogy ez lehetséges. Életem legdrágább élményeit köszönöm annak, hogy más keresztyén felekezetű testvéreimmel nemcsak tudományos, hanem igazi krisztusi közösséget is tudtam ápolni kora ifjúságomtól kezdve mind mostanáig, és bizonyágot tehetek róla, hogy láttam a multban, látom ma is, látom a saját tágabb családomban és látom olyan keresztyének életében, akiket mindenkor föltétlen mintaképekül állítok magam elé, olyan vegyesházasságoknak lehetőségét, ahol a vegyesházasság nem bontotta szét, hanem még mélyebben összeforrasztotta Krisztussal és Krisztusban a lelkeket, mert egymás és Krisztus mélyebb szeretetére tanította meg a más akolba, de egy nyájba tartozó feleket.

Keresztyén egység, hol vagy? Ne keressük délibáiban. Megmondta Ady Endre, hogy a délibáb vörösen jön be Debrecenbe. Keressük ott, ahol van. A nyáj egységében, egyetlen Pásztor körül és a Pásztor egységében, az egyetlen nyáj közepett!

(Gyorstrás után átnézve.)

Debrecen neve és a sumír kérdés

Ez a két fogalom úgy kerül egymással kapcsolatba, hogy Dr. Pass László evangélikus lelkész-testvérünk a DPL folyó évi 7. számában városunk nevét az ősi sumír nyelv segítségével „De+ber+czen”-nek hangoztatja és az „Anyáisten áldozó épülete” jelentést hozza ki belőle. Eljárása jogosultságát ama tételszerű megállapításra építi föl, hogy Európa nagyobb részén és így hazánk területén is egy olyan ősnép élt, mely ázsiai eredetű, „mongolid alapjellegű, kerek, rövidfejű, finnugor és alarod nyelven beszélt ősnép”, „a magyarság ősnépének egyik része” volt. Európa helynevei — és így hazánk városnevei, köztük Debrecen neve is — „ettől az ősi turáni néptől erednek túlnyomó részben”. Ez az ősnép azonos a Kr. e. 3000 évvel Mesopotamiát benépesített urál-altaji sumír néppel, melynek nyelvét „eredeti alaprétégében teljesen azonosnak” véli a mi magyar nyelvünkkel. Tehát az ősi sumír nyelv szol-

gáltatja a megfejtés kulcsát Európa és hazánk hivatalos helyneveihez is.

Sokkal többre becsülöm az illusztris cikkíró személyét és magasabbra értékelem érvelése nemes indokait, semhogy olcsó polémiába akarnék keveredni megállapításaival; ám mégis úgy érzem: a magyar nyilvánosság előtt, mely „a sumir kérdésben” annyiszor kergetett csalóka délibábot, nagyon röviden fel kell tárnom, hogy *mennyiben igazolható a fenti álláspont és mi az, amit tudományosan bizonyíthatunk?* Leszűrt tudományos eredményeket közlök, amelyeknek igazságához semmi kétség sem férhet.

1. Igaz, hogy a sumir nép az emberi történet legkorábról (Kr. e. 3500-ból) ismert népe. Régebbi, mint az egyiptomi is. E népnek dicső kultúrája, ősi vallásos élete fennmaradt az emlékek tizezeiben, melyeket ma abszolút bizonyossággal olvasni és értékesíteni tudunk. Egy félhónap múlva tiszántúli egyházkerületünk megértő támogatásával meg fog jelenni egy mű, melyből az érdeklődő az előbbi kérdésekkel kapcsolatban mindent megtudhat.

2. A sumir nép a történeti idő kezdetétől el, állandóan Babylon közép és déli részén élt, onnan kerültek elő csodálatos kultúremlékei is. Vele együtt élnek Babylon északi részében az első semita törzsek is, melyek idővel nagyratörő birodalmat alakítanak ki és a jogi törvénykönyvről híres Hammurabi alatt (Kr. e. 2000) leigázzák Sumirt és népét beolvadásra kényszerítik.

3. Igaz, hogy sem a sumirok, sem a semiták nem őslakók Babylonban. A sumirok valószínűleg Közép-Ázsia irányából jöttek, a semiták arabiai őshazájukból. *De semmi nyom nem mutatja, hogy sumirok vagy velük rokonságban álló népek (a finnugorokat kivéve) Európa földjén tartózkodtak, vagy akárcsak itt megfordultak és az európai őskultúra arculatát ilymódon határozták volna meg. Tehát Európa és benne hazánk helynevei sem fejthetők meg tudományosan a sumir névterminológia segítségével.*

4. Valóság, hogy az első emberi kultúra alapvetése a sumir nép érdeme és örök dicsősége. Sumirok alkották meg az első képirást, az assyr-babyloni ékírás szerves elődjét, ők találták fel és valósították meg az első időszámítást, fejlesztették ki az első tudományokat, teremtettek nagyszerű művészi alkotásokat és hozták létre a vallásos élet amaz ősi formáit, melyeken az egész ókori Kelet vallásos szemléleti módja és annak kifejező képzetanyaga — az Ószöveget is beleértve — felépült és alapszik.

5. Az is igaz, hogy nemcsak Elő-Ázsia sémi kultúrája a sumir szellemi örökség egyenes hajtása és szerves továbbépítése, hanem erős összekötő szálak — melyek véleményünk szerint a rokonság kapcsolattá erősíthetők — vezetnek a sumiroktól az urál-altaji népközösséghez és tüntetik fel ez utóbbit úgy, mint amely szintén a sumir ősműveltség emlőin nevelkedett. De ez az akár ősrököságnak, akár őstörténeti érintkezésnek minősülő rendkívül fontos és érdekes kapcsolat még a történelmet megelőző időben, a sumirok babyloni beköltözése előtt Ázsia közelebről meg nem határozható vidékein folyt le és Európához, mint földterülethez semmi köze.

6. Mivel a tudomány megállapítása szerint az indogermán nyelvek ősrétégében is kimutatható elég

jelentős sumir hatás, ez oda vagy a sumirral rokon finnugor vagy assyr-babyloni közvetítés útján került. Az első esetben a Kaukázus északi, az utóbbiban a déli lejtője volt e megtermékenyítő hatás színhelye. *De semmiesetre sem Közép- vagy Észak-Európa.*

7. *Ha mindez nem is igazolja a Pass László feltevéseit,* még mindig elég érdekes és fontos marad a tekintetben, hogy a sumir kérdés iránt a legkomolyabban érdeklődjünk és kérdéseit tisztázásától se időt, se fáradságot ne sajnáljunk!*

Dr. Varga Zsigmond.

* Ez autentikus felvilágosítás után Lapunk e kérdéssel tovább nem kíván foglalkozni. *Szerkesztőség.*

HÍREK AZ EGYHÁZMEGYÉKBŐL

BIHARI EGYHÁZMEGYE.

Kiss B. Júlia orsz. leánytitkár február első felében a bihari egyházmegye következő gyülekezeteit látogatta meg és szolgált a leány- és asszonymunkák megindítása és a vasárnapi iskolai munka ügyében. Ártánd, Bihar-keresztes, Biharpüspöki, Bojt, Mezőtelegd, Nagykereki, Nagyváradréti egyházközség, Pusztajlak és Váncsod egyházakat.

A **kismarjai** lelkészválasztással kapcsolatban a presbitérium három segédlelkész Csutoros Sándor debreceni, Holló László élesdi esperesi segédlelkészek és Kiss Antal okl. lelkész, kabai lakos, a Szeretetszövetség taggyűjtője bemutatkozó szolgálatát kérte.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

Nyolevánhárom éves évfordulója volt január 11-én, hogy a debreceni Kistemplomban a tiszántúli református egyházkerület addig még soha nem tapasztalt nagy méretben tartotta meg híres közgyűlését. Ezen a közgyűlésen történt meg annak hitvallásos hangsúlyozása, hogy az egyháznak egyetlen és egyedüli Feje csak Jézus Krisztus lehet. A református egyház ezen a közgyűlésen önkormányzatát mentette meg az abszolutisztikus államhatalom törekvései ellen. Amikor egyházunknak erre a kivívott győzelmére gondolunk, alázatos szívvel hajlunk meg a győzedelmet adó Krisztus előtt.

A **református Nőszövetség munkája** kezd kibontakozni Debrecenben. Az egyetemi egyházkörszékben, mint előbb megírtuk, már megalakult és szépen virágzik. Most a jó példát követve a kistemplomi egyházkörszék tanácsa határozta el nagy lelkesedéssel a Nőszövetség megalakítását. Az előkészítő gyűlés február 24-én a központi bibliakörben megtartott, ahol ismertették az országos alapszabálytervezetet. A formális alakulás egy közeli vasárnapon a Kistemplomban, a 11 órás istentisztelet végén fog ünnepélyes formák között megtörténni.

A **mikepéresi református egyház leányköre** a harctéren küzdő magyar honvédeink részére téli meleg hősapkákat és sálakat kötött, melyeket imádkozó szívvel és testvérként érző szeretettel küldött el a Vörös Kereszt Egyesület útján. Erre a célra igen nagy sikerű műsoros estét rendezett február hó 13-án. A műsoron egy három- és egy egyfelvonásos színdarab is színpadra került s mindkettő nagy tetszést és sikert aratott. A színdarabokat betanította és előadást rendezte lelkipásztor neje, Dr. Lencz G. Sándorné, a leánykör vezetője.

HEVESNAGYKUNSAGI EGYHÁZMEGYE.

A **tizzaszöllősi református egyház** e hó utolsó esztendőjén este a természet szorongásig megtöltött közönség számára műsoros vallásos ünnepélyt rendezett, melyen a lelkész imádkozott és bibliát magyarázott, Juhász István igazgató-tanító felolvasott. A műsor számai között különösen meghatóan érdekes volt a Jézus egyik csodatételének: a vak fiú meggyógyításának keleti viseletben előadott dramatizálása, mely a közönség szívét áldott közelségbe vitte Jézushoz. Egy másik műsorszám Arany János „Szondy

lét apródja” volt, melynek egyes alakjait külön-külön személyesítették meg a szereplők. Könnyfátyolos fényben ragyogtak a szemek a két bátor kis dalnok szeretetének hatása alatt és a Drégely hős védőjében megtestesült, a halálban felmagasztosult magyar hősiességnek a költeményből kicsapó tüzetől. E két darabot Nagy János tanító és Kálmán Eszter tanítónő tanította be. Az estély lelkész imájával s a Szózat élénklésével ért véget.

Tizsakürtön folyó hó 14-én Gál István esperes kiterjedt gyülekezeti napot tartott. Délelőtt ünnepi igel hirdetéssel szellett vigasztalni s erősíteni a híveket, délután az esperesné s Szokodyné Fogarass Ilona a leányok s asszonyok számára tartottak evangélizációt, míg az esperes a külterületi szőlőkben átütő erejű előadást a mai idők kívánalmairól, a Krisztusban gyökerező szolgálat s áldozatkészség jelentőségéről, Szokody Gyula tiszainokai lelkész pedig Bibliát magyarázott. Utána az esperes és kísérete a sokgyermekes s egykés családokat látogatta meg, mindenütt könnyekig ható erővel mutatva irányt a jövőre. Végül a külterületi Gazdakör társas vacsorára hívta össze a nagy-kiterjedésű tanyai lakosokat, ahol az országgyűlési képviselővel s főszofigabíróval együtt ismét szolgált az esperes, a mai nehéz viszonyokban is a keresztyén ideálokat kihangsúlyozó beszédével. Az esperesnek az a szándéka, hogy a mai félelmes időkben, különösen is elvigye minden kebelbeli gyülekezetünkbe az Ige erejét.

MÁRAMAROS-UGOCSAI EGYHÁZMEGYE.

A **máramaros-ugocsai egyházmegye** lelkészegyesülete (baráti köre) február 8-án Nagyszöllősen tartotta meg havi értekezletét. Majdnem mindenki jelen volt. A bevezető bibliamagyarázatot *Peleskey Károly* máramarosszigeti újvallásos tartotta a *Jónás 1:1-5.* versei alapján. Lelkiismeretünket felrázta és mélyen megrendített az a figyelmeztetés, hogy ha Jónás példája szerint húzódozunk küldetésünk teljesítésétől, ha a komor időben nem hirdetjük komoly méltósággal az Isten üzenetét, ha habozunk vagy kishitűsködünk, az ide-oda kapkodó, talizmánt kereső világ előbb a sok im-lomot, azután minket fog a hajóból a tengerbe dobálni.

Imádság után *Isaák Imre* esperes tette meg előterjesztéseit. Első javaslata alkalmas arra, hogy a Nagy Béla-féle hagyaték ügyében a máramaros-ugocsai és a beregi egyházmegye, valamint a munkácsi egyházközség között meg egyezés jöjjön létre, a hagyatéki házban pedig akadálytalanul árvaházal és szórványinternátust létesíthessenek. A többi javaslatához is hozzájárult az értekezlet. Ezek szerint öt körzetben presbitéri konferenciát, *Técsőn* ifjúsági és leánykonferenciát tartanak, az előadókat pedig kijelölték, továbbá az esperesi vizsgálatok és iskolalátogatások ideje és rendje tekintetében megállapodás jött létre.

Ezek után két előadás hangzott el. *Forgon Pál* tiszakeresztúri lelkész a levanteintézmény és a lelkész viszonyáról értekezett. Hangsúlyozta, hogy az ifjúság nevelésére kínálkozó kedvező alkalmat teljes erővel meg kell ragadni. *Párdus Rezső* tiszaujhelyi lelkész, egyházmegyei pénztárnok az egyházmegyei segélyegylet alapításának tervét vetette föl. Az örömmel fogadott tervezetet, amely hivatva lesz sok anyagi gonddal küzdő egyházközségnek és tisztviselőnek segítséget nyújtani, megküldik az összes érdekelteknek hozzászólás végett. Több személyi kérdés elintézése után az esperes felvetette a debreceni Kollégium további megsegítésének kérdését. Az az állásfoglalás alakult ki, hogy az egyházmegye minden gyülekezete a lélekszám után egy-egy pengő adománnyal fog hozzájárulni hét év alatt a kollégiumi gyűjtéshez. Valószínű, hogy a presbitériumok egyöntetűen elfogadják a javaslatot.

NAGYSZALONTAI EGYHÁZMEGYE.

Kétnapos konferencia Nagyszalontán. A csonkanagy-szalontai egyházmegyei konferenciák rendezése alkalmából Nagyszalontán kétnapos, lelki áldásokban bővülő konferenciát tartottak. A konferencia előadói a következők voltak: *Kiss B. Júlia* konventi országos leánytitkár, *Paksy Sándor* egyházmegyei missziói előadó, *Pataky László* egyházkerületi missziói lelkész, *Nagy Sándor* mezőasi lelkipásztor, *Kovács Imre* sarkadi lelkipásztor, valamint *Mészáros Rózsa* és *Tomori Matild*, mint az országos Leányszövetség kiküldöttei, illetve bizonyásgtevői. Az első nap, február 14. vasárnap, kimondottan a szalontai gyülekezet missziós napja volt. A vasárnapi iskolától kezdve, a gyülekezet min-

den rétegét megmozgatták a több csoportban megtartott előadások. Szép és megható templomi ünnepély — melynek keretében 72 leányszövetségi tag tette le a fogadalmat az országos központhoz való csatlakozás alkalmából — zárta be ez áldásos vasárnapot. — A második nap, február 15. hétfő, a környékbéli fiú- és leányifjúság lelki találkozója volt. Lelkipásztoraik és tanítók vezetésével, a helybeli ifjúságot is beleszámítva, mintegy 400 fiú és leány vett részt a külön csoportokban megtartott előadásokon. Mindkét napon az előadásokat megbeszélések is követték, melyeken tüzetesen megbeszélték a mai embert különösen érdeklő hitbeli kérdéseket. Megbeszélések, illetve előadások lényege: válságban lévő világunk változását ma is csak Krisztustól várhatja.

Lelkészi és tanítói köri értekezlet. Az ottományi lelkészi és tanítói kör, miként a múltban, úgy a jelenben is, a legintenzívebb buzgósággal munkálkodik körünk egyházi és iskolai életének fejlesztése érdekében. Legutóbbi értekezletünket Szalacson tartottuk február hó 17-én. A közös lelkészi-tanítói konferencián Székelyhídi Béla álmósi lelkész „Lelkész és tanító együttes munkája” címen tartott előadásában igen helyesen mutatott rá azon körülményekre, hogy ha megbízásunkat úgy az egyik, mint a másik részen igazán szolgálatnak tekintenék s az emberi gyarlóságból származó gyengeségeket inkább javítani, mint büntetni igyekezzenek s nem azt keresnénk mindig, ami elvált, hanem sokkal inkább azt, ami összeköt, sokkal áldottabb célokra fordíthatnánk azt a sok-sok energiát, amit sokan és sok helyen nem a közérdek javára, hanem éppen annak kárára pazarolnak el. Este a templomban igen nagy számú közönség jelenlétében tartott ünnepélyen az Igét Székelyhídi Béla lelkipásztor hirdette, Boruzs Lajos kiskereki lelkész, egyházmegyei főjegyző pedig „A háború református szemmel nézve” címen tartott nagyhatású előadást. A szalacsi leánynekkar két szép énekkel, Zsigó Jolán, Szabó Ilona és Zsigó Sándor pedig szavalatokkal emelték az ünnep fényét. Az ünnepély szülői értekezlettel fejeződött be, mit Kemecsei György albisi tanító vezetett.

(Szalacs.) *Jakab Lajos református tanító.*

Komádiiban 1943 február 12—13. napjain körzeti ifjúsági nap volt. Ezen a konferencián résztvett nyolc község ifjúsága. Okány, Mezőgyán, Zsadány, Magyarhomorog, Körösszakál, Körösnagyharsány, Berekböszörmény és Mezősas. Leányok és fiúk összesen ötszázán jöttek el, hogy bizonyítsák magukat az Élet Fejedelméről. A konferenciát Harkai Antal segédlelkész nyitotta meg: „Önmagunk megismerése” címen. Másnap istentiszteleten vettek részt, ahol az Igét Pataky László konventi lelkész hirdette. Istentisztelet előtt Paksy Sándor egyházmegyei belmissziói előadó bibliai közösséget tartott: „Életutunk” címen. Istentisztelet végzetével a helybeli KIE zászlója alatt vonult fel az ifjúság a központi iskola nagytermébe, ahol külön a leányoknak és külön a fiúknak „Ifjúsági parlament” volt. A leányoknál az előadásokat Kiss B. Júlia konventi leánytitkár, Tomory Matild, Mészáros Rozália központi kiküldöttek tették a leányok számára felejtethetlenné konferenciánkat. A fiúk-nál Paksy Sándor egyházmegyei belmissziói előadó és Pataky László sok égető problémára vetítette rá az evangélium áldott sugarát. Délután mindkét helyen beszámoló volt az ifjúsági egyesület életéről. Majd a konferenciát Percz István nagyszalontai egyházmegye esperese zárta be. Kérte az ifjúságot, hogy az Élet Fejedelmét soha el ne hagyják, mert az élet viharában megállani csak Krisztussal tudnak. Krisztus legyen útjuk, igazságuk és életük.

I R O D A L O M

A korszellem és a nevelés címen jelent meg önálló füzet formájában az az előadás, melyet Kiss József debreceni tankerületi főigazgató (református presbiter) a debreceni tankerület igazgatói és tanulmányi felügyelői számára tartott tanfolyamon, mint megnyitó előadást tartott. A korszellem és a nevelés szoros kapcsolatát tárgyalja avatott tollal, vizsgálja a nagy témát a gyakorló-pedagógus éles látásával. A korszak hatásaival a tanárok és tanítók sem vonhatják ki magukat. Mai korszellemünk alkotórészei: a keresztyén hit és erkölcs; a haza, egyház szeretete. Uralkodó eszme a nemzeti gondolat, mellette a közösségi gondolat; a szociális segítség. Fiainkat és leányainkat hősi és

áldozatkész életre kell nevelni. „Boldog, független, erős országot akarunk és annak útja döntően keresztülvezet a magyar iskolákon...” Számunkra nagy megnyugvást jelent e gondterhes időkben, hogy a Kiss József kezében látjuk a debreceni tankerület kormánykerekét.

Új imakönyv jelenik meg a „Református Jövő” kiadásában a honvédek hozzátartozói részére. Mindenki imakönyve lesz ez a könyv, akinek valakije is katonája. Címe: Tartassanak Könyörgések. Írta: Benke Kálmán, Darányi Lajos, Kocsis János, Magó Ferenc. Megrendelhető: Budapest, XIV., Hermina-út 51. Ára 1 P.

A tékozló fiú útján címen jelent meg Dr. Ecsedy Aladárnak ifjak számára írott könyve. A Biczó-rajzokkal illusztrált könyv ára 2 pengő. — **Hazám** címen jelent meg ugyancsak Dr. Ecsedy Aladárnak újabb színdarabos kötete, amelyben hazafias, háborús jelenetek és színdarabok vannak. Március 15-re különösen alkalmas. Ára előadási joggal együtt 5 P. A könyvek megrendelhetők: Tahitótfalu, Pest vm. címen és kaphatók a könyvkereskedésekben.

H A L O T T A I N K

Bucsei Éva, Bucsei László kisújszállási lelkipásztortestvérünk leánykaja élete 24. évében, szelid lelekkel viselt szenvedések után folyó évi február hó 20-án megtért Istenhez. Szülei, három testvére s kiterjedett családi köre gyászolja a korán elköltözött leányzót, kiről Jézus hirdeti: nem holt meg, hanem csak aluszik. Emléke legyen áldott. A B. F. R. A.

K R Ó N I K A

A VÉGSŐ DOLGOK.

A debreceni Tisza István Tudományegyetemen,
az 1942—43. tanév II. félévének

EGYETEMI ISTENTISZTELET-SOROZATA.

- Február 21. **Legyetek készen!**
Prédikál: *Dr. Soos Béla* egyetemi ny. r. tanár.
- Február 28. **Az utolsó idők szenvedései.**
Prédikál: *Dr. Czeglédy Sándor* egyetemi ny. rk. tanár.
- Március 7. **Az evangélium teljes nyilvánossága.**
Prédikál: *Dr. Farkas Pál* református lelkipásztor.
- Március 21. **Izrael megtérése.**
Prédikál: *Dr. Török István* egyetemi ny. rk. tanár.
- Március 28. **Krisztus eljövetele.**
Prédikál: *Szenes László* református lelkipásztor.
- Április 4. **Az ítélet.**
Prédikál: *D. Dr. Révész Imre,* a tiszántúli református egyházkerület püspöke.
- Április 11. **A feltámadás.**
Prédikál: *Dr. Enyedy Andor,* a tiszáninneni református egyházkerület püspöke.
- Május 2. **Az örök élet.**
Prédikál: *Dr. Makkai Sándor* v. erdélyi püspök, egyetemi ny. r. tanár.
- Május 16. **A színről-színre látás.**
Prédikál: *Dr. Erdős Károly* egyetemi ny. r. tanár.
- Május 23. **Új ég és új föld.**
Prédikál: *Uray Sándor* református lelkipásztor.

Az istentiszteletek, amelyeken bárki résztvehet, az Egyetemi Templomban vasárnap pontosan 11 órakor kezdődnek.

* * *

A *Coetus Theologorum*, theologusok munkaközösége debreceni szervezetének ünnepi gyűlése volt folyó évi február hó 22-én délután, a református egyház presbiteri gyűléstermében. Ugyanis ez alkalommal tartotta székfoglaló felolvasását D. Dr. Révész Imre püspök: „Egy fejezet a magyar református ébredés történetéből” cím alatt. A világ egyik legnagyobb evangélizálójának, Alexander Sommerville-nek életét, missziói munkásságát, majd közelebről magyarországi körútját ismertette komoly alaposággal, tárgyilagossággal s igen élvezetes, szemléletes előterjesztéssel. Sommerville 1887–88 kemény telében érkezik Debrecenbe, itt Balogh Ferenc teológiai tanár fogadja. Tolmács híján mindössze egy előadást tart meg a városházán ahol Simonffy Imre polgármester mutatta be a közönségnek. Szoros lelki kapcsolatba került ekkor a theologusokkal is, de szigorú kritikájával élesen rámutatott a város és magyarság hibáira is. Sajnálatlaltal állapítja meg ekkor, hogy Debrecen negyvenezres reformátusságának mindössze öt lelképásztora van. Szomorú meglátásai ellenére egyik levelében ezt írja: „Alig hinném, hogy egy nemzet lenne, amely annyira megérdemelné az evangélizációs támogatást, mint a magyar.” Révész püspök úr előadása a *Coetus* kiadásában, nyomtatásban is meg fog jelenni. Előre is felhívjuk reá olvasóink figyelmét.

A „*Pro Christo Magyar Evangéliumi Keresztény Diákszövetség Isten kegyelméből immár 35 év óta hirdeli az Evangéliumot a magyar diákok között. Tahiban kedves diáktábori létesítettek; előbb fabarakok, később léglabarakok készültek. Újabbán, két évvel ezelőtt előadói termet is emeltek. Most már nagyon érzik szükségét a vezetőség annak, hogy egy állandó légtábor legyen a telep középpontjában; annál inkább, mert a régi barakok élettartama már nagyon bizonytalan. Az új épület alapja már le van téve, falai is emelkednek. A nyári konferenciaszezonra szeretnék tőle alá hozni és lakhatóvá tenni. Lesz benne négy földszinti jó nagy szoba, meg egy közös terem. A félemeleti részben hetven személyt befogadó két közös hálóterem. Az építkezés befejezéséhez még 25 ezer pengő hiányzik s most a vezetőség kéri szóval fordul mindazokhoz, akik lelki indítást nyertek a *Pro Christo* Diákszövetségben, vagy egyáltalán a magyar ifjúság sorsa, világnézeti hovatartása érdekli: adakozzanak a szent célra. — Mi a magunk részéről is a legmelegebben ajánljuk ezt a szent és komoly ügyet minden olvasónk figyelmébe. Közelebbi felvilágosítással szolgál a Diákszövetség központi irodája: Budapest, IX., Üllői-út 25. H. 15. A szövetség elnöke Dr. Karácsony Sándor debreceni egyetemi tanár, titkára új. Victor János.*

Az Országos Református Tanáregyesület küldöttsége az Országos Református Tanítóegyesület küldöttségével fontos megbeszélésen vett részt a Tanítóegyesület debreceni székházában. Megtárgyalták az egyházi törvényeknek a tanárookra és tanítóokra vonatkozó azon szakaszait, amelyek a református tanárságnak és tanítósnak az egyházkormányzatban való képviselést határozzák meg. Ezeknek a szakaszoknak a módosítását mindkét egyesület tagjai elengedhetetlenül szükségesnek tartják oly módon, hogy mind a tanár-, mind a tanítóképviselek száma a viszonyok által megkívánt mértékben emeltessek, s az egyházi bíróságokban mindkét testület minden fórumon képviselést nyerjen. A tárgyalások során a legteljesebb összhang volt tapasztalható a két egyesület vezetői között. Az értekezleten kifejezésre jutott kívánások memorandum alakjában kerülnek a törvényhozó Zsinat elé.

Műemlékké nyilvánították Horthy István erdélyi püspök nagybányai Vár-utcai házáat, amelyben Kormányzónk őse működött. Az épületet, amelynek egyik szarufája még ma is őrzi Horthy István nevét, belső átalakítással kép- és okmánytárrá rendezik át. (M. É.)

Mit mondott Luther a külmiszióiról? Ezen mondásnál. menjetek el széles e világra, felmerül az a kérdés, hogyan értelmezzük s miként kövessük ezen szavakat, mert bizonyos, hogy az apostolok nem jutottak el mindenüvé az egész világon. Mert pl. a mi vidékünkre se jött el az apostol

egyike sem s még napjainkban is számos szigetet fedeztek fel, ahol olyan pogányok vannak, akiknek még senki sem prédikált, pedig az Írás azt mondja, hogy beszédük minden országba elhallatszik és irányelveik az egész világon ismeretesek. Felelet erre a következő: Beszédjük útnak indult ki a világba, de még nem érkezett el mindenüvé! A kezdet megtörtént, de csak itéletnapkor fejeződik be. Majd ha Jézus beszédét az egész világon prédikálják és hallgatják, csak akkor teljesedik be ama parancs, de akkor egyúttal az itélet napja is elérkezik. Úgy vagyunk ezzel, mintha egy követ dobunk a vízbe: körhullámok támadnak s egyik hullám addig üzi a másikat, míg partra érkezik. S amikor a tó közepén már csendes a víz tükre, a parton még mindig érezhető a hullámverés. Így az apostolok is elkezdtek az igehirdetést s azóta sohasem szűnt meg, hanem a lelkesek tovább folytatják s bár sok helyütt üldözik és el is kergetik őket, olyan helyekre jönnek, ahol azelőtt még soha nem hallották az evangéliumot, bár az útközben sokszor kialszik és eretnökké válik.

A Magyar Biblia Társulatnak, mely 1942 november 1-én megtartotta végleges alakuló közgyűlését 1942 december 31-én 2200 tagja volt. A Társulat tagja lehet mindenki, aki legalább 12 pengő évi tagsági díj befizetésére kötelezi magát.

A kisvárdai egyház 1942. évi statisztikájának jelentősebb adatai. A 4000 lelkes gyülekezetben született 75, meghalt 73. Szaporulat 2 lélek. Tizenhárommal kevesebb, mint az előző és harminchárommal kevesebb, mint az előző évben. Végtelenül szomorú tünet ez Szabolcsban, ami komoly megfontolásra készítet. Kárunkra kötött megegyezést 11, javunkra 9 pár. Ez nagyon kedvező eredmény, mert a reformátusok száma az egész község lakosságának csak egynegyed részét teszik. Három pár kötött megegyezést. Egyházunkból kilépett 12, hozzánk belépett 10. Az egész évben úrvacsorával élők összes száma 3015. Egészévi perselypénz 1365 P. Évi adomány 1765 P. Szegénygyermekeknek részben a vm. szociális alap támogatásából, részben természetbeni adományok és a Nőegylet gyűjtéséből kiosztott az egyház 9690 ebédet.

Az elmúlt év egyik legörvendetesebb fejlődését az irat-terjesztés mutatta fel, amely közel 500 P értékű iratot, bibliát, imádságos könyvet és énekeskönyvet juttatott el a gyülekezet tagjaihoz.

A Magyar Vöröskereszt országos elnöke Dr. Szabó Lajos nagyváradai lelképásztornak az országos gyűlésben való eredményes közreműködésének elismeréséppen köszönetét és elismerését fejezte ki.

Az erről szóló díszoklevelet a Vöröskeresztnek február 23-án tartott intézőbizottsági ülése keretében Dr. Hlatky Endre főispán meleg szavak kíséretében nyújtotta át Dr. Szabó Lajosnak. Köszöljük ezt a híradást annak megjegyzésével, hogy több hasonló kitüntetésről is van tudomásunk.

HIVATALOS ÉRTEŚÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

680—1943. szám.

TÁRGY: Anyakönyvi kutatás.

Felhívás.

Moód Róza budapesti (XII., Nagyenyed-utca 8., II. 35. sz.) lakos kérelmére elrendelem nevezett anyai nagyanyjának: Széll Mária születési anyakönyvi bejegyzésének felkutatását.

A keresett Széll Mária 1875 körül Gyoma környékén született: apja Széll Márton, anyja Vassadi Zsuzsanna volt. 1894 november 7-én Nagy Mihályval Gyomán kötött házasságot.

Eredmény esetén kérelmező értesítendő, aki a felmerült kutatási és anyakönyvi kivonati díjakat készséggel megteríti.

Debrecen, 1943 február 19.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

704—1943. szám.

TÁRGY: Anyakönyvi kutatás.

Felhívás.

Szabó Zoltán budapesti (XI., Horváy Miklós út 24—26. sz., Hadik-laktanya) lakos az 1939. évi IV. tc. végrehajtása céljára kéri nagyatyja keresztlevele, illetve születési anyakönyvi bejegyzésének felkutatását. A keresett nagyapa: Csajkos Péter az 1825. év körül valószínűleg Szabolcs vármegye területén született.

Felhívom a lelképásztort urakat ennek az anyakönyvi bejegyzésnek megkeresésére. Eredmény esetén kérelmezőt értesítsek, aki a felmerült kutatási és anyakönyvi díjakat meg fogja téríteni.

Debrecen, 1943 február 19.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

812—1943. szám.

TÁRGY: Anyakönyvi kutatás.

Felhívás.

Gaal Zoltán karp. szakaszvezető kérelmére elrendelem nevezett atyai nagyapja: Gaal Elek születési anyakönyvi bejegyzésének felkutatását.

Gaal Elek az 1828. év körül valószínűleg a szatmármegyei Zsadány vagy Batiz község környékén született.

Eredmény esetén kérelmezőt értesítendő, aki az anyakönyvi kutatási és kiállítás díjakat utánvétellel megtéríti. Címe: Kassa, Bárczay-úti iskola, zászlósi tanfolyam.

Debrecen, 1943 február 19.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK

Pályázati hirdetmények. Minden pályázati hirdetményt egyházkerületünk hivatalos lapjában: a Debreceni Protestáns Lapban közléni kell és a Kiadóhivatal címére (Debrecen, Kálvin-tér 17. Püspöki hivatal, Postafiók 65) kell beküldeni.

Hirdetési díj szavanként 10 fillér. Legkisebb hirdetési díj 2 pengő.

Méhtelek református egyházkerület pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett *kántortartói* állásra 21 napi határidővel. Fizetés: két szoba, konyha, előszobából álló lakás, melléképületekkel, veteményes kerttel; készpénz 250 P 70 fillér; 16 q búza természetben és 8 m² elsőrendű tűzifa; 6 magyar hold szántó, kevés kaszálóval; 8 darab marhára legeltetési jog (à 25 P). Értékegység: 41. Kötelesség: I—VIII. vegyesosztály tanítása, énekkar és népművelés vezetése, belmissziói munkában segédkezés, úrvacsoraosztás napján d. u. és lelképásztort akadályoztatása esetén istentisztelet végzése. Pályázati kérvények a szükséges okmányokkal és válaszbélyeggel felszerelve: Református Lelképásztort Hivatal, Méhtelek (Szatmár m.) küldendők.

Tornyospálea (Szabolcs m.) református egyházkerület pályázatot hirdet a II. számú *tanítónői* állásra. Javadalom törvényes az illetményhivataltól. Lakbér vagy lakás. Határidő a pályázat megjelenésétől 14 nap. Református iskolások.

TARTALOM:

Révész Imre: Utópia vagy krisztotópia?

Dr. Varga Zsigmond: Debrecen neve és a sumir kérdés
Hírek az egyházmegyékből — Irodalmi szemle — Hírlap-
táink — Krónika — Hivatalos értesítés — Pályázati
hirdetmények — Hirdetések

Debrecen sz. kfr. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1943—702

Ma a legolcsóbb imakönyv

URAY SÁNDOR:

Édesanyám imakönyve

Félvászonkötésben... 1.40 P

Egészvászonkötésben... 2.00 P

Bőrkötésben... 6.00 P

M E G J E L E N T !

az új beosztású refo-
mátus népiskolai

ÉRTESÍTŐKÖNYV

Ára 30 fillér. Megrendelhető

Méliusz

könyvkereskedésben **DEBRECEN**

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK

DEBRECENI FIÓKJA

Piac-utca 45—47. Telefon: 23-70, 23-71.
FOGLALKOZIK A BANKÜZLET MINDEN ÁGÁVAL.

DEÁK FERENC úriszabó, magyar ruha készítő és papiszabóság. Hódmezővásárhely, IV., Feleki-u.

48. szám. Az országos hírszántó I.-nek 1935 óta haláláig volt palást-, tógakészítő mestere. Készíték ORLE-formába szövetselyempalástot, süveget, tógát, övet, papi mellényt. Réglit felújítok. Felvidéki, erdélyi Tiszteletes Uraknak nem ORLE-formájú palástjait mérsékelt áron átalakítom ORLE-formába. Elismerő és ajánlólevelekkel, mintákkal szolgálók. Pontos időben, portómentesen szállítok ellismert finom anyagokból és szép munkával. Református iparos.

Lelkész urak figyelmébe!!!

RÓZSÁSSY JÓZSEF építési vállalkozó
templomépítési, tatarozási és tervezési vállalata
tájékoztató költségvetésekkel, tervekkel, szaktanácsokkal díjmentesen
szolgál, helyszínre leutazik.

Kálvinista cég!

Vállalati összegének 2—5%-át a református lelkészárvaik javára adja.
Számos elismerő és kitüntető bizonyítvány.

Tiszalök.

Postafiók 11.

Belvárosi Takarékpénztár Rt. fiókja, Debrecen

Ferenc József-út 53. Telefon: 23-40, 19-52.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával:

betétek elhelyezése kölcsönök folyósítása
értékpapírok vétele és eladása.

REFORMÁTUS

**PAPI
PALÁST
ÉS SÜVEG**

KÉSZÍTÉSE

ELSŐRENDŰ

KIVITELBEN

**FÉNYES
ILONA**

RIMASZOMBAT